

سید رضا عظیمی
 مدیر اجرایی طرح احیا،
 فعال‌سازی و توسعه معدن
 کوچک مقیاس

امروزه بورس جایگاه خود را در نحوه واگذاری محصولات معدنی باز کرده و خیلی از مشکلات تصمیم‌گیری و بورکراسی‌های مرتبط با قیمت‌گذاری را نیز در محیط بازار معدن و صنایع معدنی مرتفع کرده است. به برکت سیاست‌های دولت قبل نیز تقریباً تمام مردم کشور به گونه‌ای حساب‌های کاربری در بورس ایجاد کرده‌اند و همچنان منتظر سبز شدن سیگنال‌های بازار هستند. اکنون که زمینه‌های لازم برای استفاده از محیط داد و ستد بورس فراهم شده، بهترین زمان برای انتقال فضای واگذاری معدن در تابلوی بورس و شفاف‌سازی فرآیند واگذاری‌های مرتبط با معدن است. مطابق قوانین مرتبط با بورس، می‌توان از ظرفیت بورس به جای مزایده و مناقصه‌های خرید و فروش استفاده کرد. با ارزش‌گذاری اولیه بر روی مجوزهای معدنی نیز امکان قرار دادن این مجوزها در تابلو فراهم خواهد شد. واگذاری‌های محدودده‌های معدنی در اختیار دولت تحت عنوان آزادسازی معدن از حبس نیز چندی پیش از طریق سامانه ستاد ایران صورت پذیرفت، هرچند که در ابتدا مسائلی برای نحوه معرفی و نرخ پایه در زیرساخت‌های سایت ستاد ایران وجود داشت، اما خوشبختانه این مسائل مرتفع و بخشی از محدوددها از همین بستر واگذار شد. با حضور محتشمی پور معاون جدید معدن و فراوری مواد وزارت صنعت، معدن و تجارت با تجربه ارزشمند و نگاه توسعه‌ای وی در محیط و فضای بازار بورس و سرمایه، اکنون بهترین فرصت برای بورسی شدن معدن کشور فراهم شده است و امیدواریم این موضوع به زودی محقق شود. با توجه به بالا بودن تعداد معدن و محدوددهای در اختیار سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت استانی و محدود بودن فضای رسیدگی به فرآیندهای واگذاری و بوروکراسی طولانی اداری، محیط بورس با داشتن امکانات لازم و زیرساخت‌های موجود می‌تواند ضمن تسریع بر فرآیند رسیدگی، شفافیت در واگذاری‌ها را نیز فراهم کند. به عنوان یک راه‌حل مناسب در قالب یک دستورالعمل شفاف، با تأیید شورای عالی معدن و ایجاد یک تفاهم‌نامه بین وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان بورس می‌توان تحولی جدید برای شفاف‌سازی و رونق فرآیند معدنکاری را ایجاد کرد و اثرات این تصمیم قطعاً آینده بخش معدن را تغییر خواهد داد. دلایل استفاده از بورس برای واگذاری معدن را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد: ایجاد عدالت اجتماعی و معرفی فرصت‌های معدنی در سطح کشور، امکان هدایت نقدینگی به سمت معدن و مشارکت‌های مردم به صورت منطقی برای معدنکاری، شفافیت در اطلاع‌رسانی و منجر کردن فضای واگذاری از حالت استانی و منطقه‌ای به کشوری، شفافیت در اعتبار مجوزهای معدنی، بدهی‌های مرتبط با مجوزها و تسویه حساب‌های آنها قبل از واگذاری، امکان ارزیابی بهتر سرمایه‌گذاران و تعریف شرایط خاص برای شرکت‌کنندگان در مزایده، امکان تعریف بسته‌های سرمایه‌گذاری و واگذاری در قالب سهمی عام پروژه (بند و تبصره ۱۸ قانون پودحه سال ۱۴۰۰)، ایجاد محیط لازم برای کشف قیمت، رقابت سالم و رعایت صرفه و صلاح دولت در واگذاری‌ها، فراهم بودن زیرساخت‌های لازم و کارگزاریهایی که می‌توانند در این زمینه اطلاع‌رسانی و مشارکت کنند، شفاف شدن کیفی معدن با کارشناسی و ارزشیابی آن و ایجاد امنیت در سرمایه‌گذاری و حذف موارد بی‌کیفیت، تسریع در فرآیند واگذاریها و ایجاد رونق بازار خرید و فروش معدن، بهبود آمار و اطلاعات مرتبط با معدن و امکان برنامه‌ریزی توسعه‌ای برای آینده معدنکاری کشور، امکان پیش‌بینی شرایط با توجه به کشتش و تقاضا در شرایط زمانی و مکانی خاص و فرصت‌سازی برای جهت دهی به سرمایه‌گذاری‌های آینده، امکان ایجاد فضای مناسب برای انتقال مجوزها میان خریداران و فروشندگان با رعایت صرفه و صلاح دولت و اعتمادسازی برای سرمایه‌گذاری در بخش معدن. خلاصه مطلب اینکه با بورسی شدن معدن، لوکوموتیو کشنده قوی برای ایجاد انگیزه برای فعال شدن معدن ایجاد خواهد شد و با توسعه زنجیره بخش معدن و گردش کاری در فعالیت‌های معدنی با افزایش درآمد گردش مالی، قطعاً به تحقق افزایش اشتغال پایدار، جایگزینی معدن به جای نفت و فرمایش مقام معظم رهبری نزدیک تر خواهیم شد.

توسعه معدن با ورود به بورس

یک کارشناس بازار سرمایه گفت: وارد شدن معدن به بورس می‌تواند آنها را از قید و بند دولتی دور کرده، منجر به سرمایه‌گذاری بیشتر در آنها شده و منافع سهامداران را به دنبال داشته و زمینه ساز توسعه آنها باشد. همایون دارابی در گفت‌وگو با معدن ۲۴ درخصوص تأکید وزیر صنعت، معدن و تجارت بر عرضه معدن در بورس کالا، افزود: عرضه معدن در بورس سابقه‌ای قدیمی دارد و به‌خصوص پس از ابلاغ رهبر معظم انقلاب، معدن بزرگی همچون ملی مس روانه این بازار شدند و اتفاقاً بازدهی بسیار خوبی هم داشتند. وی بیان کرد: این در حالی است

که بازار سابقه خوبی از رفتار دولت با این دست معدن ندارد و به طور مثال در معدن چادرملو شاهد ضررهای میلیاری وارد شده از سوی دولت به سهامداران بودیم. دارابی تصریح کرد: در مجموع، عرضه معدن در بورس یکی از زمینه‌های بسیار قوی برای توسعه اقتصادی و توسعه بخش معدن و صنایع معدنی است. وی ادامه داد: زمانی که چادرملو وارد بازار سرمایه شد بین ۲.۵ تا ۵ میلیون تن محصول اولیه نظیر سنگ آهن و به مقدار کمی کنسانتره تولید می‌کرد، اما امروز به یک مجتمع عظیم تولید گندله، آهن اسفنجی، فولاد و صنایع وابسته

تبدیل شده که صدها نفر در آن مشغول به کار هستند. این کارشناس بورس و اوراق بهادار اضافه کرد: در مقابل، شاهد ادامه درجا زدن فعالیت معدنی همچون سنگ آهن مرکزی هستیم که تاکنون در اختیار دولت باقی مانده‌اند. وی تصریح کرد: نفس وارد شدن معدن به بورس می‌تواند آنها را از قید و بند دولتی دور کرده، منجر به سرمایه‌گذاری بیشتر در آنها شده و منافع سهامداران را به دنبال داشته باشد. دارابی بیان کرد: ورود معدن و صنایع معدنی در بازار سرمایه مزیت‌هایی به دنبال دارد و امروز بازار منتظر عرضه معدنی همچون طلای زرشوران است

معدن کوچک و متوسط در انتظار تسهیل واردات ماشین‌آلات

دوران خودتحریمی سرآمده است

عکس: روزگار معدن

معدنی موجود در کشور در مقایسه با سایر نقاط جهان نگاهی بیندازیم، خواهیم دید ایران از نظر تنوع و ذخیره مواد معدنی شناخته‌شده در جایگاه دهم دنیا ایستاده است. اما به نسبت وجود این ظرفیت‌ها، رتبه و سهم قابل‌قبولی در بازارهای بین‌المللی کالاهای معدنی نداریم. متأسفانه قوانین مرتبط به معدنکاری در کشور را می‌توان تنبیهی و تکلیفی توصیف کرد. باید در نظر داشت جذب سرمایه به بخش پیررسی مانند معدنکاری، نیازمند تشویق و حمایت دولت است. تا زمانی که تحریم‌های داخلی و خارجی بر معدنکاران ایرانی فشارهای مضاعف و سنگین وارد کنند، بخش معدن جایگاه اصلی خود را نه تنها در تولید ناخالص داخلی بلکه در سایر شاخص‌های کلان اقتصادی به دست نخواهد آورد.

از دست رفتن صرفه اقتصادی
 این کارشناس معدن سیاست‌های حمایتی از سوی دولت را راهکار برون‌رفت از شرایط فعلی فعالان معدنی توصیف کرد و گفت: متولیان دولتی و سازمان‌های توسعه‌ای مرتبط با بخش معدن باید سیاست‌های حمایتی بیشتری در دستور کار خود قرار دهند. همچنین توجه بیشتر به استارت‌آپ‌هایی که در زمینه تولید فناوری بخش معدن فعالیت می‌کنند، باری‌رسان معدن در زمینه تامین فناوری مورد نیاز آنها خواهد بود. برای مثال، به منظور ترغیب معدن برای گسترش حضور فناوری و افزایش تعامل با استارت‌آپ‌ها، امکان کاهش حقوق دولتی برای معدنی که با استارت‌آپ‌ها، مراکز پژوهشی و دانش‌بنیان همکاری دارند در نظر گرفته شود. عطایی‌پور در ادامه معضل کمبود تجهیزات مناسب در معدن را مشکلی مهم برشمرد و گفت: مسئله تامین تجهیزات مناسب معدنی معضلی است که گریبان معدن ما را گرفته است. کهنه بودن ماشین‌آلات معدنی کشور، نبود فناوری‌های مناسب اکتشافی، کمبود قطعات و تجهیزات استخراج، نبود تجهیزات فراوری به‌روز جهانی مواد معدنی و... باعث افزایش چشمگیر هزینه‌های تمام‌شده تولید در معدن شده است. این افزایش هزینه‌ها تا جایی پیش می‌رود که ضمن از بین بردن توجیه‌پذیری اقتصادی بسیاری از پروژه‌های معدنی، در سایر موارد نیز با کاهش حاشیه سود معدن‌کارهای معدنی، در عمل امکان رقابت بین‌المللی را در بسیاری از فعالیت‌های حوزه معدن و صنایع معدنی را از فعالان داخلی سلب می‌کند. از همین رو انتظار می‌رود تامین تجهیزات و ماشین‌آلات مناسب جزو مواردی باشد که از دید رئیس دولت جدید مغفول نماند.

سخن پایانی
 حمایت در جهت رفع موانع موجود و حرکت به سمت توسعه، مهم‌ترین و ضروری‌ترین نیازهای امروزه فعالان بخش معدن و صنایع معدنی است که رفع مشکلات گمرکی، حذف قوانین محدودیت‌آفرین و همچنین توجه به ریشه مشکلات معدن از مهم‌ترین این اقدامات به شمار می‌رود. با برداشتن محدودیت‌های واردات تجهیزات معدنی، ضمن ایجاد بازار رقابتی برای تولیدات داخلی، فعالان بخش معدن و همچنین صنایع معدنی با سهولت بیشتری توانایی بهره‌گیری از ذخایر معدنی و تکمیل زنجیره ارزش افزوده را خواهند داشت.

معدنی موجود در کشور در مقایسه با سایر نقاط جهان نگاهی بیندازیم، خواهیم دید ایران از نظر تنوع و ذخیره مواد معدنی شناخته‌شده در جایگاه دهم دنیا ایستاده است. اما به نسبت وجود این ظرفیت‌ها، رتبه و سهم قابل‌قبولی در بازارهای بین‌المللی کالاهای معدنی نداریم. متأسفانه قوانین مرتبط به معدنکاری در کشور را می‌توان تنبیهی و تکلیفی توصیف کرد. باید در نظر داشت جذب سرمایه به بخش پیررسی مانند معدنکاری، نیازمند تشویق و حمایت دولت است. تا زمانی که تحریم‌های داخلی و خارجی بر معدنکاران ایرانی فشارهای مضاعف و سنگین وارد کنند، بخش معدن جایگاه اصلی خود را نه تنها در تولید ناخالص داخلی بلکه در سایر شاخص‌های کلان اقتصادی به دست نخواهد آورد.

معضل کاهش تعاملات جهانی
 زانکو عطایی‌پور، معاون امور معدن و صنایع معدنی خانه صنعت، معدن و تجارت جوانان ایران در گفت‌وگو با «روزگار معدن» به پیامدهای نبود سیاست‌گذاری‌های صحیح در بخش معدن توسط مدیران متولی این حوزه اشاره کرد. او مهم‌ترین نتیجه نقص در این بخش را تامین نشدن تجهیزات و فناوری مورد نیاز معادن عنوان کرد و گفت: نبود سیاست‌گذاری‌های درست و جامع در زمینه توسعه و ارتقای فناوری‌های معدنکاری در کشور از دلایل مهم عقب‌ماندگی سطح فناوری در بخش معدن است. می‌توان گفت بی‌برنامگی و بعضی از سیاست‌گذاری‌های غلط در فعالیت‌های مرتبط با بخش معدن و صنایع معدنی از عوامل مهمی است که باعث شده امروزه سطح فناوری در معدن کشورهای پیشرفته معدنی با فناوری موجود در کشور ما اختلاف معناداری داشته باشد. او در ادامه توجه به توسعه و رفع عقب‌ماندگی در بخش فناوری فعالیت‌های بخش معدن از موارد مهمی دانست که باید از سوی دولت جدید و معاون معدنی به آن توجهی شایسته شود. او افزود: متأسفانه باید به این مسئله اذعان کرد که سطح فناوری موجود در معدن کشور ما نسبت به سایر کشورها عقب‌تر است. از مهم‌ترین دلایل این امر را می‌توان تحریم‌های بین‌المللی دانست که در عمل امکان تبادل فناوری و دانش فنی با سایر کشورها را از ما سلب کرده است. به عبارتی، مسئولان دولتی می‌توانند با اتخاذ راهکارهای مناسب، راه را برای تامین فناوری و تجهیزات معدن کشور هموار کنند اما متأسفانه دست‌اندازهای داخلی به تحریم‌های خارجی

معضل کاهش تعاملات جهانی

امکان‌پذیر نبوده و خرید یا فروش هر کالایی تقریباً غیرممکن می‌شود. زینال‌زاده ادامه داد: راهسازی امکان پیشرفت داشته باشند اما تجهیزات معدنی ساختاری بسیار متفاوت دارند. متأسفانه در سیاست‌گذاری نهادهای دولتی ماشین‌آلات راهسازی و معدنی یکسان در نظر گرفته می‌شوند. امروزه در بسیاری از معدن به دلیل کمبود تجهیزات تخصصی، از ماشین‌آلات راهسازی به جای ماشین‌آلات معدنی استفاده می‌شود. باید تأکید داشت این اتفاق نتیجه‌ای جز کاهش راندمان معدن در پی ندارد و در ادامه منجر به تعطیلی معدن خواهد شد. این فعال معدنی خاطرنشان کرد: بسیاری از مشکلات معدنی جهان همواره ماشین‌آلات مورد نیاز خود را از طریق واردات تامین می‌کنند و به سمت بومی‌سازی تکنولوژی حرکت نکرده‌اند چراکه بخش عمده تجهیزات اکتشافی، معدنی و فراوری توسط معدود شرکت‌های بزرگ در جهان تولید می‌شود و بسیاری از کشورها ماشین‌آلات مورد نیاز خود را از این شرکت‌ها خریداری می‌کنند. نحوه تولید تجهیزات معدنی هم به قدری پیچیده و هزینه‌بر است که اغلب کشورها به سمت تولید این ماشین‌آلات نرفته و واردات آنها را ترجیح می‌دهند. از این رو، نمی‌توان انتظار داشت کشور ما نیز به‌راحتی بتواند این تجهیزات را تولید و بومی‌سازی کند.

تأثیر تحریم بر تجارت
 این کارشناس معدن در ادامه صحبت‌های خود به تشریح تأثیر تحریم‌ها در روند صادرات و واردات بخش معدن پرداخت و گفت: باید به این موضوع تأکید کرد مرادات مالی بین‌المللی به‌شدت تحت تأثیر تحریم‌ها قرار دارند. این موضوع دلیلی شده تا تعاملات تجاری بخش معدن با سایر کشورها همواره با مشکل روبه‌رو خواهد شد.

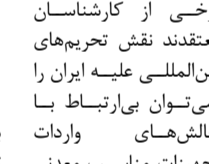
ملیکانصاری

اخباری مبنی بر معافیت مالیاتی برای واردات ماشین‌آلات منتشر شده است. براساس این خبر، صاحبان تعدادی از معدن که ظرفیت تولید بالایی دارند، می‌توانند با سهولت بیشتری به واردات تجهیزات و ماشین‌آلات معدنی بپردازند. فعالان معدنی بزرگ‌ترین و دشوارترین معضل امروز معدنکاری را نبود تجهیزات مناسب و فرسودگی ناوگان حمل‌ونقل بخش معدن معرفی کرده‌اند. هرچند تسهیل صادرات برای معدن بزرگ‌مقیاس با ظرفیت تولید بالا بوده و شامل فعالیت معدن متوسط و کوچک‌مقیاس نمی‌شود. از سوی دیگر، باید بنا بر اعلام کارشناسان و فعالان معدنی، معدن کوچک‌مقیاس اغلب بیشترین آسیب را از نبود تجهیزات دیده و تسهیلات در نظر گرفته شده برای معدن بزرگ، دردی را از صاحبان معدن کوچک و متوسط‌مقیاس دوا نمی‌کند. علاوه‌بر آن، برخی محدودیت واردات در نظر گرفته شده از سوی نهادهای دولتی را به نفع تولید ماشین‌آلات داخلی عنوان کرده و این موضوع را محرکی برای خودکفایی کشور دانسته‌اند. در زمینه میزان توانایی داخلی در تولید ماشین‌آلات و پیامدهای ضعف تامین تجهیزات در بخش معدن «روزگار معدن» با کارشناسان و فعالان معدنی گفت‌وگو کرده که در ادامه می‌خوانید:

نقش مدیران کارآمد

برخی از کارشناسان معتقدند نقش تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران را نمی‌توان بی‌ارتباط با چالش‌های واردات تجهیزات مناسب معدنی دانست. اما بنابر نظر آنها همچنان رویکردهای دولت در بحث واردات ماشین‌آلات نقش پررنگ‌تری در رفع نشدن نیاز امروزه معدن دارد. آیدین زینال‌زاده، کارشناس معدن در گفت‌وگو با «روزگار معدن» ابتدا به توانمندی‌های داخلی در راستای توسعه بخش معدن اشاره کرد و گفت: طبیعی است تمام مشکلات فعالیت‌های زنجیره‌های بخش معدن، وابسته به واردات یا پشتیبانی از خارج نیست و در بسیاری از مسائل وجود مدیران کارآمد و برنامه‌ریزی‌های کارشناسی، می‌تواند معضلات معدن را رفع کند. تربیت نیروی انسانی، وضع قوانین و مقررات تسهیلات، جریان‌سازی برای هدایت سرمایه‌های سرگردان به حوزه‌های تولیدی با پیش گرفتن مسیر درست، جزو توانمندی‌های داخلی در راستای توسعه بخش معدن است. وجود مدیران متخصص بخش معدن می‌تواند با بکارگیری مناسب منابع و ظرفیت‌های مناسب داخلی، بخش معدن را به حداکثر بهره‌وری خود برساند. اما باید در نظر داشت بسیاری از فعالیت‌های بخش معدن و زنجیره ارزش افزوده آن، وابسته به تجهیزات و ماشین‌آلات بوده و ضعف در این بخش می‌تواند کل حلقه‌های زنجیره را تحت تأثیر قرار دهد. این فعال معدنی ادامه داد: بخش‌های مربوط زمین‌شناسی، اکتشاف، بهره‌برداری، فراوری، تولید محصولات نهایی و بازرگانی به‌عنوان زنجیره‌های حوزه معدن و صنایع معدنی وابستگی مستقیم و شدیدی به تجهیزات و ماشین‌آلات معدنی دارد و در صورت ضعف در این بخش، کل این فعالیت‌ها دچار بحران خواهد شد.

کاهش راندمان معدن
 زینال‌زاده محدودیت واردات ماشین‌آلات و تجهیزات معدنی را عامل خودکفایی صنعت کشور دانست و به ابعاد متعدد تولید و تهیه دستگاه‌های معدنی در جهان اشاره کرد. او همچنین رویکرد نادرست دولت در تامین تجهیزات معادن را یکی از عوامل کاهش

بهره‌وری بخش معدن معرفی کرد و گفت: تولیدکنندگان ایرانی شاید در تولید ماشین‌آلات راهسازی امکان پیشرفت داشته باشند اما تجهیزات معدنی ساختاری بسیار متفاوت دارند. متأسفانه در سیاست‌گذاری نهادهای دولتی ماشین‌آلات راهسازی و معدنی یکسان در نظر گرفته می‌شوند. امروزه در بسیاری از معدن به دلیل کمبود تجهیزات تخصصی، از ماشین‌آلات راهسازی به جای ماشین‌آلات معدنی استفاده می‌شود. باید تأکید داشت این اتفاق نتیجه‌ای جز کاهش راندمان معدن در پی ندارد و در ادامه منجر به تعطیلی معدن خواهد شد. این فعال معدنی خاطرنشان کرد: بسیاری از مشکلات معدنی جهان همواره ماشین‌آلات مورد نیاز خود را از طریق واردات تامین می‌کنند و به سمت بومی‌سازی تکنولوژی حرکت نکرده‌اند چراکه بخش عمده تجهیزات اکتشافی، معدنی و فراوری توسط معدود شرکت‌های بزرگ در جهان تولید می‌شود و بسیاری از کشورها ماشین‌آلات مورد نیاز خود را از این شرکت‌ها خریداری می‌کنند. نحوه تولید تجهیزات معدنی هم به قدری پیچیده و هزینه‌بر است که اغلب کشورها به سمت تولید این ماشین‌آلات نرفته و واردات آنها را ترجیح می‌دهند. از این رو، نمی‌توان انتظار داشت کشور ما نیز به‌راحتی بتواند این تجهیزات را تولید و بومی‌سازی کند.

تأثیر تحریم بر تجارت
 این کارشناس معدن در ادامه صحبت‌های خود به تشریح تأثیر تحریم‌ها در روند صادرات و واردات بخش معدن پرداخت و گفت: باید به این موضوع تأکید کرد مرادات مالی بین‌المللی به‌شدت تحت تأثیر تحریم‌ها قرار دارند. این موضوع دلیلی شده تا تعاملات تجاری بخش معدن با سایر کشورها همواره با مشکل روبه‌رو خواهد شد.